

Høringsinnspill fra Tryggere Ruspolitikk til nasjonal veileder om psykisk helse- og rusarbeid for voksne

Foreningen Tryggere Ruspolitikk er en landsdekkende ideell medlemsorganisasjon med ca. 2900 medlemmer som jobber for en kunnskapsbasert ruspolitikk der skadeforebygging, inkludering og respekt for menneskerettighetene står i sentrum. Vi takker for muligheten til å delta i høringen.

Vi vil i det følgende komme med noen merknader til anbefalingene om rusmiddelanalyse, da vi har drevet Norges eneste dedikerte rusmiddelanalysetjeneste i Oslo siden februar 2022.

1. Personer uten rusmiddelproblemer trenger også vern mot farlig stoff:

Mange av de besøkende som henvender seg til vår rusmiddelanalysetjeneste, har ikke et rusmiddelproblem. Disse menneskene er likevel utsatt for forgiftninger fra forurenset eller forfalsket stoff som havner i omløp, og mange av dem bruker i stor grad andre, og til dels også flere ulike stoffer enn mange av brukerne med store rusmiddelproblemer gjør.

I 2022 alene avdekket vi 12 tilfeller av 4-CMC (klefedron) solgt som MDMA til kjøpere i denne gruppen, herunder et ungt par som hadde kjøpt stoffet for å debutere på MDMA. Siden vår tjeneste tiltrekker en stor andel MDMA-brukere, lot denne trenden seg fange opp svært fort – faktisk fant vi dette stoffet i den første analysen vi foretok på dagen da tjenesten åpnet.

Hvis de offentlige analysetjenestene kun skal rette seg mot personer med rusmiddelproblemer, og miljøene hvor bruk av opioider, amfetamin og benzodiazepiner dominerer, vil man risikere at det tar lengre tid å fange opp farlige etterlikningsstoffer i markedene for “festrusmidler” som MDMA, kokain, ketamin og 2C-B. Oversikten over markedets sammensetning og trender vil også bli dårligere, i den grad markedsovervåking skulle være et selvstendig formål med tiltaket.

2. Brukere uten rusmiddelproblemer har også behov for skadeforebygging:

Å forhindre at noens rusmiddelbruk utvikler seg i en skadelig retning, eller å fremme overgang fra mer til mindre farlige rusmidler, bør være vel så viktig der noen ikke (ennå) har utviklet et rusproblem, som der noen allerede har det.

Ved å gi uerfarne brukere grunnleggende informasjon om risikomomenter og forholdsregler ved bruk av et bestemt rusmiddel, og råd som kan redusere *både* risikoen for dårlige rusopplevelser og risikoen for skade (disse to faktorene står ofte ikke i et motsetningsforhold), er det mulig å forhindre utvikling av skadelige bruksmønstre hos enkelte. Vi opplever at besøkende ved vår tjeneste som ikke er kjent med hvordan et stoff kan brukes mest mulig forsvarlig, som regel er interessert i å lære om dette.

3. Rusmiddelanalysetjenester gjør det lettere å komme i kontakt med “usynlige” grupper:

I lys av hvor få personer som er blitt sendt eller har henvendt seg til kommunenes rådgivende enheter for russaker siden disse ble innført, er det et stort behov for andre måter det offentlige kan komme i kontakt med brukere av ulovlige rusmidler på – og da særlig det brede lag av brukere.

Vår erfaring er at rusmiddelanalysetjenester er en svært effektiv “gulrot” overfor brukergrupper som i liten grad kommer i kontakt med offentlige tjenester. Et stort flertall av våre besøkende oppgir at de

aldri har vært i kontakt med offentlige helse- eller velferdstjenester i forbindelse med rusmiddelbruk, og de fleste oppgir at de heller aldri er blitt straffet eller har fått påtaleunntatelse for narkotikalovbrudd.

Foruten å sikre at også disse menneskene får skadeforebyggende informasjon og råd, og gi myndighetene bedre oversikt over trender i flere deler av markedet, gir kontaktflaten mot disse brukergruppene gjennom analysen en unik mulighet til å lære mer om dem gjennom spørreskjemaer og samtaler. Denne kunnskapen kan kommunene ha stor nytte av i det generelle folkehelsearbeidet.

Vi håper etter dette at fokus i det skadeforebyggende arbeidet utvides til å omfatte alle brukere av ulovlige rusmidler, og at rusmiddelanalysetjenester tas i bruk for flere formål og brukergrupper enn det som foreslås i høringsutkastet.

Oslo, 16. mai 2024

Dagfinn Hessen Paust
Fagansvarlig
Foreningen Tryggere Ruspolitikk